

effectiveness of multimodal approach to the management of cervical vertigo. *Wiadomosci Lekarskie*. 2017. T. LXX, № 3. P. 571–573.

7. Jaroshevskiy O., Morozova O. Non-pharmacological treatment of chronic neck–shoulder myofascial pain in patients with forward head posture. *Wiadomosci Lekarskie*. 2019. № 1. P. 84–88.

ФАРМАКОЛОГІЧНА АКТИВНІСТЬ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ФІТОПРЕПАРАТІВ НА ОСНОВІ КОРЕНІВ СИНЮХИ БЛАКИТНОЇ

Ніраз Наталія Миколаївна,
студентка 5 курсу фармацевтичного факультету,
Івано-Франківський національний медичний університет,
м. Івано-Франківськ, Україна
Старченко Галина Юріївна,
кандидатка фармацевтичних наук, доцентка,
доцентка кафедри фармацевтичного управління,
технології ліків та фармакогнозії,
Івано-Франківський національний медичний університет,
м. Івано-Франківськ, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7125-0838>

В останні десятиліття сфера використання лікарських рослин стрімко розвивається. Через своє природне походження та незначні побічні ефекти вони набувають популярності як у країнах, що розвиваються, так і в розвинених країнах. Рослини часто є вторинними джерелами сполук, які використовуються як ліки, інсектициди, парфуми, барвники, біопестициди та харчові добавки, оскільки вони біосинтетично виробляються з первинних метаболітів.

Синюха блакитна (*Polemonium caeruleum*) – багаторічна лікарська рослина, що використовується в народній медицині завдяки своїм седативним, відхаркувальним та протизапальним властивостям [1]. Корені синюхи блакитної містять різні біологічно активні речовини, які сприяють седативній активності рослини: сапоніни є основними активними компонентами, які чинять заспокійливу дію на центральну нервову систему, зменшують нервову збудливість та мають відхаркувальний ефект. Органічні кислоти (саліцилова, аскорбінова) мають протизапальні властивості. Алкалоїди володіють седативною дією та сприяють загальному заспокоєнню нервової системи. Флавоноїди та дубильні речовини діють як антиоксиданти і сприяють зниженню стресу і нервової напруги.

Фітопрепарати на основі синюхи блакитної допомагають зменшити рівень стресу і психоемоційного напруження, а також покращують загальний стан організму при нервових розладах. Завдяки здатності знижувати тривожність і нервову напругу, препарати з коренів синюхи можуть сприяти покращенню настрою та зниженню симптомів легких депресивних станів [2]. Дослідження

показують, що екстракти з коренів синюхи впливають на центральну нервову систему та можуть бути ефективними при лікуванні станів, пов'язаних із підвищеним нервовим збудженням, тривожністю та безсонням.

За даними деяких експериментів, екстракти коренів синюхи показують властивості, подібні до дії класичних заспокійливих препаратів, але з меншим ризиком звикання та побічних ефектів. Відомо, що синюха блакитна може посилювати дію седативних засобів на основі валеріани або пустирника [3].

Łaska G. та співавт. (2019) досліджували фітохімію та біологічну активність *Polemonium caeruleum* L. У цій роботі було проведено фітохімічне дослідження за допомогою методів LC-ESI-QTOF-MS та ГХ-МС для визначення хімічних характеристик метанольних екстрактів підземних і надземних частин рослин. У ході досліджень було оцінено екстракти *P. caeruleum* щодо їхньої біологічної активності як антимікробних, протималярійних, антилейшманіозних і антитрипаносомних агентів, а також досліджували їх цитотоксичність щодо клітин ссавців – клітинних ліній HEK293 і Vero. Аналіз LC-ESI-QTOF-MS підтвердив наявність тритерпенових сапонінів – похідних олеанану (полемонієвих сапонінів, глікозидів похідних теасапогенолу та β -амірину серед інших), а також флавоноїдних глікозидів із переважаючими похідними ацетину. Сапоніни були в найбільшій кількості та різноманітними в екстракті з підземних частин рослини, тоді, як флавоноїди переважали в екстракті з надземних частин. ГХ-МС, виконана після силанізації, дозволила ідентифікувати вуглеводи, ефіри жирних кислот, амінокислоти та карбонові кислоти. Основними результатами цього дослідження є антибактеріальна активність метанольного екстракту надземних частин *P. caeruleum* проти *Escherichia coli* з IC50 137,007 мкг/мл та антитрипаносомальна активність метанольного екстракту підземних частин *P. caeruleum* із IC50 16,03 мкг /мл. Цитотоксичність екстрактів перебувала в діапазоні 44,5–63,5 мкг/мл (підземна частина) та 93,8–178,0 мкг/мл (надземна частина). Спостережувана активність може бути пов'язана з наявністю тритерпенових сапонінів – похідних олеанану (полемонієвих сапонінів, глікозидів похідних теасапогенолу та β -амірину) та флавоноїдних глікозидів із переважаючими похідними ацетину [4].

Висновки. Таким чином, фітопрепарати на основі коренів синюхи блакитної є ефективними засобами для заспокоєння нервової системи, зменшення стресу та лікування безсоння. Завдяки своїм седативним властивостям, синюха блакитна може бути використана при різних психоемоційних розладах, таких, як тривожність і дратівливість. Крім того, її відхаркувальні властивості роблять її корисною для лікування захворювань дихальних шляхів, що супроводжуються кашлем.

Список використаних джерел.

1. Кузьмішина І., Фіщук О., Коцун Л. Лікарські рослини та лікарська рослинна сировина: методичні рекомендації до лабораторних занять для магістрів факультету біології та лісового господарства. Л. Луцьк: Вежа-Друк.

2023. 72 с.

2. Качур І. І., Качур О. І., Крч Х. Л. Діагностичні ознаки лікарської рослинної сировини (субстанції). Методичні рекомендації до проведення лабораторних робіт з фармакогнозії, частина 3, для студентів медичного факультету спеціальності «Фармація». Ужгород, 2019. 47 с.

3. Karley Mavis. The Fascinating World of Herbal Plants: Harnessing Nature's Healing Power. *J Pharmacogn Nat Prod*. 2023. Vol. 9(3). P. 250.

4. Phytochemistry and biological activities of *Polemonium caeruleum* L / Grażyna Łaska et al. *Phytochemistry Letters*. 2019. Vol. 30. P. 314–332.

ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ, ЛІКУВАННЯ ТА ПІДТРИМКИ ВІЙСЬКОВИХ ІЗ ПОСТТРАВМАТИЧНИМ СТРЕСОВИМ РОЗЛАДОМ

Пономарьов Володимир Іванович,
доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри психіатрії, адиктології,
психотерапії та клінічної психології,
Навчально-науковий медичний інститут
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2513-3187>

Злобін Олександр Олександрович,
кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри психіатрії, адиктології,
психотерапії та клінічної психології,
Навчально-науковий медичний інститут
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8897-1017>

Вступ. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) залишається поширеною і критичною проблемою в армії, зумовлюючи необхідність комплексного вивчення багатогранних проблем, з якими стикаються військовослужбовці, які зазнали травматичних подій під час дійсної служби. ПТСР визнаний як складний психічний стан, що поширюється, вплив якого виходить за межі індивідуального добробуту, впливаючи на загальну ефективність та стійкість військових сил. Зважаючи на тривалість і інтенсивність війни в Україні ПТСР вимагає термінової і особливої уваги, покращення діагностики, якості лікування та організованої підтримки на всіх етапах допомоги.

Мета дослідження: запропонувати детальне розуміння діагностики ПТСР,